

۲۹۵۹

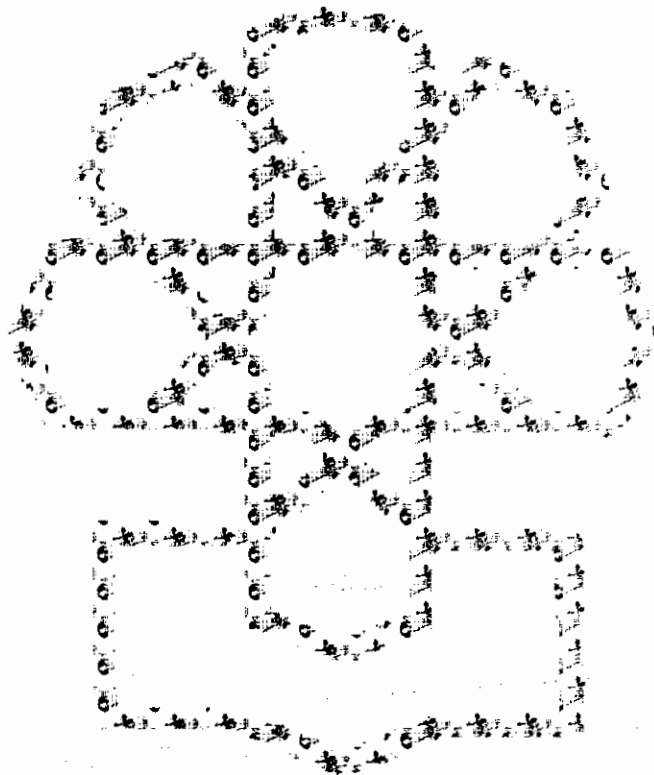

۴۱۲۲

۸

اعتبارات جاری استان‌ها طی سال‌های (۱۳۷۴ - ۱۳۷۸)

درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۲۰)

معاونت پژوهشی
آذر ۱۳۷۷

کار: دفتر برنامه و بودجه

کد گزارش: ۱۶۰۴۳۲	ای مجلس شورای اسلامی
شماره: ۱۰۰۹۷	ماری
تاریخ: ۱۰/۱۴	۷۷

بسمه تعالی

اعتبارات جاری استان‌ها طی سال‌های (۱۳۷۴-۱۳۷۸)
در باره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۲۰)

کد گزارش: ۱۶۰۴۱۲۲

فهرست مطالب

۲	مقدمه.....
۲	۱- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۴.....
۲	۲- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۵.....
۳	۳- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۶.....
۳	۴- مصوب بودجه جاری سال ۱۳۷۷.....
۳	۵- برآورد بودجه جاری سال ۱۳۷۸.....
۳	مقایسه روند پنج ساله «۱۳۷۴-۱۳۷۸» بودجه‌های جاری.....
۴	اصل ۴۸ قانون اساسی.....

در گزارش حاضر سعی ما بر این خواهد بود که میزان سهم‌بری استان‌های مختلف را از کل بودجه جاری کشور مشخص نماییم و سپس براساس شاخص‌های برخورداری مشخص نماییم که آیا تخصیص بودجه‌های مذکور به استان‌ها طی سال‌های ۱۳۷۴ الی ۱۳۷۸ مبتنی بر قاعده و قانونی خاص یا به تعبیری منصفانه بوده است یا نه.

به این منظور نحوه تخصیص بودجه‌های مذکور را بر مبنای شاخص‌هایی مورد مطالعه قرار می‌دهیم. در این رابطه اگرچه نمی‌توان مدعی شد که جمعیت، شاخص کارا تر نسبت به سایر شاخص‌هاست، ولی می‌توان آن را شاخص مناسب‌تری نسبت به سایر شاخص‌ها دانست. لذا، ابتدا با در نظر گرفتن شاخص جمعیت، بودجه‌های جاری استان‌ها را براساس نتایج سرشماری سال ۱۳۷۵ کشور محاسبه نموده و سپس بر مبنای این ملاک نسبت‌های مربوطه را مورد ارزیابی و مقایسه قرار می‌دهیم. در پایان نیز پیشنهادهایی را در این خصوص ارائه خواهیم کرد.

۱- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۴

مقادیر بودجه‌های جاری استان‌ها طی سال‌های ۱۳۷۴ الی ۱۳۷۸ در جدول شماره ۱ و مقادیر نسبت بودجه‌های جاری سرانه استان‌ها به کل در جدول شماره ۲ به تفکیک آمده است.

مطابق ارقام مندرج در جدول شماره ۲، در سال ۱۳۷۴ از لحاظ بودجه‌های جاری سرانه استان‌های ایلام و سمنان به ترتیب با ارقامی در حدود ۶/۰۵ و ۵/۹۶ درصد بیشترین و استان‌های تهران و آذربایجان غربی به ترتیب با ارقامی در حدود ۲/۷۶ و ۳ درصد کمترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند. با در نظر گرفتن جمعیت کل کشور درصد سرانه می‌باید برابر ۴ می‌بود، که بر این اساس در سال ۱۳۷۴ استان‌های ایلام، سمنان، کهگیلویه و بویراحمد، یزد، بوشهر، چهارمحال و بختیاری و کرمان درصدی بالاتر از این نسبت و سایر استان‌های کشور درصدی پایین‌تر از آن را داشته‌اند.

۲- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۵

همچنانکه در جدول شماره ۲، می‌توان ملاحظه کرد، در سال ۱۳۷۵ میزان درصد سرانه استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و ایلام (به ترتیب در حدود ۵/۸۴ و ۵/۸۲ درصد) نسبت به کل از بیشترین نسبت و استان‌های تهران و سیستان و بلوچستان (به ترتیب با ارقامی در حدود ۲/۶۹ و ۳/۱۰ درصد) از کمترین نسبت برخوردار بوده‌اند.

اگر باز هم میزان درصد سرانه کل کشور را در حدود ۴ در نظر بگیریم، ملاحظه می‌گردد که استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، سمنان، یزد، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، کرمان و گیلان درصدی بالاتر از این نسبت را داشته‌اند. میزان درصد استان‌ها مازندران نیز برابر این میانگین بوده و سایر استان‌های کشور از درصد پایین‌تری نسبت به این متوسط برخوردار بوده‌اند. جالب توجه است که همانند سال ۱۳۷۴، استان تهران به دلیل تراکم زیاد جمعیتی از پایین‌ترین نسبت درصد سرانه برخوردار بوده است.

۳- عملکرد بودجه جاری سال ۱۳۷۶

در سال ۱۳۷۶ به دلیل آن که استان قم نیز به جمع استان‌های کشور افزوده شد، میزان درصد سرانه هر استان از کل به نسبت سال‌های ماقبل آن کاهش محسوسی داشته است. مطابق جدول شماره ۲، در طی این سال نیز استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و ایلام به ترتیب با نسبت‌های ۵/۵۸ و ۵/۴۴ درصد سرانه از کل، بالاترین و استان‌های قم و تهران با نسبت‌های ۲/۶۳ و ۲/۸۳ درصد، کمترین نسبت را داشته‌اند.

میانگین درصد سرانه کل کشور در سال مربوطه ۳/۸ درصد بوده که به این ترتیب استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، سمنان، یزد، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، کرمان، فارس، لرستان، مازندران و گیلان از نسبتی بالاتر از این میزان متوسط برخوردار بوده و سایر استان‌های کشور نسبتی کمتر از آن را داشته‌اند.

۴- مصوب بودجه جاری سال ۱۳۷۷

مطابق ارقام مندرج در جدول شماره ۲، می‌توان مشاهده کرد که روند سال‌های قبل در این سال نیز تداوم یافته است به طوری که در طی این سال نیز استان‌های ایلام و سمنان (با ارقام ۵/۵۲ و ۵/۴۱ درصد) بالاترین سهم و استان‌های تهران و قزوین (با ارقام ۲/۳۸ و ۲/۹۴ درصد) کمترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند.

در طی سال ۱۳۷۷ استان‌های ایلام، سمنان، کهگیلویه و بویراحمد، یزد، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، کرمان، مازندران و گیلان از میزان درصد سرانه بیشتری نسبت به متوسط ۳/۷ درصدی کل کشور برخوردار بوده‌اند و سایر استان‌های کشور نسبت پایین‌تری را نسبت به آن داشته‌اند. در طی این سال باز هم تهران از کمترین نسبت بهره‌مند بوده است.

۵- برآورد بودجه جاری سال ۱۳۷۸

در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ نیز استان‌های ایلام و کهگیلویه و بویراحمد با نسبت‌های ۵/۲۸ و ۵/۱۶ بیشترین و استان‌های تهران و زنجان با نسبت‌های ۲/۳۸ و ۲/۸۶ درصد کمترین سهم را داشته‌اند.

در سال ۱۳۷۸، به دنبال استان شدن گلستان در سال ۱۳۷۷، میزان درصد سرانه کل کشور معادل ۳/۵۷ درصد بوده، که براین مبنای استان‌های ایلام، کهگیلویه و بویراحمد، سمنان، یزد، بوشهر، کرمان، چهارمحال و بختیاری، مازندران و لرستان از نسبت بالاتر، استان فارس نسبتی برابر متوسط مذکور و سایر استان‌های کشور از نسبت کمتری نسبت به متوسط کل برخوردار می‌باشند. در طی این سال نیز باز هم کمترین نسبت متعلق به استان تهران بوده است.

از طرفی با مقایسه درصد سرانه بودجه جاری استان زنجان نسبت به کل کشور طی دو سال ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ ملاحظه می‌گردد که نسبت مذکور از رقم ۳/۳۶ در برنامه مصوب سال ۱۳۷۷ به رقم ۲/۸۶ در برآورد سال ۱۳۷۸ تقلیل یافته است، که این امر خود نیازمند تأمل بیشتری است.

مقایسه روند پنج ساله «۱۳۷۸-۱۳۷۴» بودجه‌های جاری

مطابق روند بررسی شده قسمت‌های ۱ الی ۵ کاملاً مشهود است که تخصیص بودجه جاری طی دوره مذکور بر مبنای روش ثابتی صورت پذیرفته است و استان‌هایی که در سال‌های ماقبل بودجه بیشتری را از لحاظ

سرانه دریافت نموده بودند، در سال‌های پس از آن نیز بر مبنای همین روند بودجه به آنها تخصیص یافته است. مشهودترین دلیل برای این امر بالاتر بودن نسبت درصد سرانه برای بعضی از استان‌ها در کلیه سال‌های مورد بررسی و حالت عکس آن برای تعدادی دیگر از استان‌ها با کمترین میزان نسبت مذکور می‌باشد. در پایان لازم می‌دانیم توجه دولت محترم و نمایندگان عزیز مجلس شورای اسلامی را به اصل چهل و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جلب نماییم.

اصل ۴۸ قانون اساسی

در بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد. به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

جدول ۱- بودجه‌های جاری استان‌ها طی سال‌های (۱۳۷۴-۱۳۷۸) (ارقام به میلیون ریال)

استان‌ها	عملکرد ۱۳۷۴	عملکرد ۱۳۷۵	عملکرد ۱۳۷۶	مصوب ۱۳۷۷	برآورد ۱۳۷۸
مرکزی	۱۱۸۳۵۰	۱۹۸۱۶۸	۲۸۲۴۸۹	۲۶۲۲۳۸	۳۲۷۰۴۸
گیلان	۲۲۵۷۶۳	۳۸۵۲۸۱	۵۳۶۸۴۷	۴۹۵۴۸۵	۶۳۱۷۸۲
مازندران	۳۹۷۶۹۳	۶۷۰۴۳۰	۹۶۶۹۷۱	۸۹۴۲۳۹	۷۸۳۸۳۱
آذربایجان شرقی	۲۷۳۷۶۰	۴۳۴۱۳۸	۶۶۹۷۰۳	۵۹۳۲۴۰	۷۵۲۶۸۲
آذربایجان غربی	۱۸۹۶۱۲	۳۳۶۸۶۳	۴۹۲۹۵۳	۴۵۱۷۲۲	۵۸۹۸۴۵
کرمانشاه	۱۶۵۷۵۲	۲۶۲۹۸۹	۳۹۸۳۴۶	۳۷۴۵۲۴	۴۷۸۲۶۲
خوزستان	۳۰۰۴۲۴	۴۹۴۳۸۱	۷۳۱۶۵۶	۶۶۶۳۶۸	۹۱۸۲۶۳
فارس	۳۷۸۸۸۴	۶۱۹۹۴۱	۹۳۰۹۱۳	۸۱۶۸۲۹	۱۰۶۸۷۰۰
کرمان	۲۰۹۳۰۹	۳۷۹۶۵۱	۵۴۹۷۳۹	۵۰۰۲۸۰	۶۵۱۵۷۳
خراسان	۵۳۰۷۷۸	۸۶۶۱۰۰	۱۳۲۱۶۴۰	۱۱۷۴۷۰۴	۱۵۹۰۸۹۵
اصفهان	۳۴۲۸۸۴	۵۷۳۵۸۲	۸۳۰۵۹۴	۷۴۴۶۷۶	۹۹۹۶۰۱
هرمزگان	۹۳۵۹۶	۱۵۲۷۱۷	۲۱۵۵۲۲	۲۰۹۰۸۸	۲۷۸۰۷۱
سیستان و بلوچستان	۱۳۳۶۶۲	۲۲۱۹۴۶	۳۲۳۵۳۷	۳۰۴۹۸۴	۳۹۰۹۸۹
کردستان	۱۱۴۴۹۹	۲۰۵۰۶۰	۲۸۴۶۴۲	۲۶۹۲۳۳	۳۳۵۳۸۵
همدان	۱۵۱۵۳۴	۲۳۹۵۹۴	۳۷۳۶۱۶	۳۳۷۱۹۷	۴۲۴۵۲۷
لرستان	۱۵۳۰۷۸	۲۵۴۳۳۱	۳۸۱۹۰۶	۳۴۳۹۵۱	۴۴۷۳۷۵
ایلام	۷۴۷۳۴	۱۱۸۰۵۶	۱۷۰۳۷۷	۱۵۹۲۴۲	۲۰۱۸۹۷
زنجان	۹۹۳۷۲	۱۵۷۷۹۸	۲۳۶۳۸۸	۲۰۶۱۸۷	۲۳۲۲۵۶
چهارمحال و بختیاری	۹۴۶۱۴	۱۵۳۹۰۸	۲۱۲۰۱۴	۱۹۳۹۸۱	۲۴۳۶۱۷
کهگیلویه و بویراحمد	۸۰۱۸۰	۱۳۲۲۰۲	۱۹۴۷۱۳	۱۷۳۸۷۲	۲۲۰۱۹۴
سمنان	۷۵۶۳۱	۱۱۵۸۸۴	۱۶۸۲۸۰	۱۶۰۵۳۱	۱۹۱۷۱۶
یزد	۹۷۱۸۳	۱۵۹۰۲۹	۲۴۱۹۶۲	۲۲۰۰۶۱	۲۷۱۲۸۰
بوشهر	۹۵۸۰۶	۱۵۲۰۷۶	۲۲۰۸۸۵	۱۹۸۹۳۵	۲۵۸۰۱۸
اردبیل	۱۰۳۴۹۳	۱۷۲۰۴۶	۲۵۲۷۲۶	۲۲۴۹۵۶	۲۹۰۵۹۰
قم	۷۸۲۱۱۱	۱۲۵۱۱۸۱	۱۸۰۸۶۶۶	۱۴۳۷۰۲۸	۱۹۰۵۹۶۴
تهران	۷۸۲۱۱۱	۱۲۵۱۱۸۱	۱۸۰۸۶۶۶	۱۴۳۷۰۲۸	۱۹۰۵۹۶۴
قزوین	۷۸۲۱۱۱	۱۲۵۱۱۸۱	۱۸۰۸۶۶۶	۱۴۳۷۰۲۸	۱۹۰۵۹۶۴
گلستان	۳۶۹۵۰۹	۳۶۹۵۰۹	۳۶۹۵۰۹	۳۶۹۵۰۹	۳۶۹۵۰۹

جدول ۲- برآورد میزان بودجه‌های جاری تخصیص یافته به ازای هر نفر

(درصد)

نسبت به کل (سال‌های ۱۳۷۴-۱۳۷۸)

استان‌ها	عملکرد ۱۳۷۴	عملکرد ۱۳۷۵	عملکرد ۱۳۷۶	مصوب ۱۳۷۷	برآورد ۱۳۷۸
مرکزی	۳/۸۰	۳/۸۸	۳/۶۷	۳/۶۱	۳/۴
گیلان	۳/۹۸	۴/۱۳	۳/۸۲	۳/۷۴	۳/۰۶
مازندران	۳/۹۰	۴	۳/۸۳	۳/۷۵	۳/۸۴
آذربایجان شرقی	۳/۲۵	۳/۱۴	۳/۲۱	۳/۰۲	۲/۸۹
آذربایجان غربی	۳/۰	۳/۲۴	۳/۱۵	۳/۰۶	۳/۰۲
کرمانشاه	۳/۶۸	۳/۵۵	۳/۵۷	۳/۵۶	۳/۴۳
خوزستان	۳/۱۷	۳/۱۷	۳/۱۱	۳/۰۱	۳/۱۳
فارس	۳/۹۲	۳/۹۰	۳/۸۹	۳/۶۲	۳/۵۷
کرمان	۴/۱۲	۴/۵۵	۴/۳۸	۴/۲۲	۴/۱۵
خراسان	۳/۴۷	۳/۴۴	۳/۴۹	۳/۲۹	۳/۳۶
اصفهان	۳/۴۵	۳/۵۱	۳/۳۸	۳/۲۱	۳/۲۵
هرمزگان	۳/۴۸	۳/۴۶	۳/۲۴	۳/۳۳	۳/۳۴
سیستان و بلوچستان	۳/۰۶	۳/۱۰	۳	۲/۹۹	۲/۹۰
کردستان	۳/۳۶	۳/۶۶	۳/۳۷	۳/۳۸	۳/۱۸
همدان	۳/۵۷	۳/۴۳	۳/۵۵	۳/۴۰	۳/۲۳
لرستان	۳/۸۱	۳/۸۶	۳/۸۵	۳/۶۷	۳/۶۰
ایلام	۶/۰۵	۵/۸۲	۵/۵۷	۵/۵۲	۵/۲۸
زنجان	۳/۷۸	۳/۶۶	۳/۶۴	۳/۳۶	۲/۸۶
چهارمحال و بختیاری	۴/۹۱	۴/۸۶	۴/۴۴	۴/۳۱	۴/۰۸
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۸۲	۵/۸۴	۵/۷۱	۵/۴۰	۵/۱۶
سمنان	۵/۹۶	۵/۵۶	۵/۳۶	۵/۴۱	۴/۸۸
یزد	۵/۱۱	۵/۰۹	۵/۱۴	۴/۹۶	۴/۶۱
بوشهر	۵/۰۹	۴/۹۲	۴/۷۴	۴/۵۲	۴/۴۳
اردبیل	۳/۵۰	۳/۵۴	۳/۴۵	۳/۲۶	۳/۱۷
قم	۰	۰	۲/۶۳	۳/۰۶	۲/۹۱
تهران	۲/۷۶	۲/۶۹	۲/۸۳	۲/۳۸	۲/۳۸
قزوین	۰	۰	۰	۲/۹۴	۳/۰۶
گلستان	۰	۰	۰	۰	۳/۳۱
جمع	۱	۱	۱	۱	۱